

Põhja-Eesti Pimedate Ühing (PPÜ)

Tulemuste ja mõju raport (2013. aasta)

PPÜ eesmärgiks on käivitada Tallinnas Tondi 8a asuvas hoones sotsiaalse ettevõttena toimiv Põhja-Eesti pimedaid ja vaegnägijaid ühendav ning ühiskonda lõimiv koolitus- ja sotsiaalkeskus. Sotsiaalse ettevõtluse jätkumine ning teenuste laiendamine on võimalik pärast Tondi 8a hoone rekonstrueerimist – saadava rendituluga on siis võimalik toetada keskuse tööd. Läbi sotsiaalse ettevõtluse tekib sõltumatus avaliku sektori poolsest rahastamisest. Lisaks koolitus- ja sotsiaalkeskusele on majja planeeritud rehabilitatsioonikeskus ja toetatud töö keskus ning erinevad avatud tegevused. PPÜ tulevikuplaanides on ka majutusvõimalus – seega saab teenuseid pakkuda üle terve Eesti.

Kuidas PPÜ ühiskonnas muutusi loob?

Tegevusmahud	2012	2013	Kasv
Pakutavate erinevate teenuste arv	15	18	20%
Liikmete arv	544	545	0,2%
Projektipõhiste teenuste maksumus (EUR/aastas)	98 000	107 000	9%
PPÜ renditulust rahastatud teenuste maksumus (EUR/aastas)	15 000	15 500	3%

PPÜ-le kuulub maja aadressil Tondi 8a, Tallinn. Hoone on küll kehvast seisukorras ning vajab remonti, kuid veel võimaldab ruumide rendist saadava tuluga toetada nägemispuudega inimestele pakutavaid teenuseid. Traditsiooniliselt on PPÜ hoidnud elus nägemispuudega inimeste kodanikualgatusel põhinevat tegevust ning toetanud selle kaudu pimedate ja nõrgaltnägijate erivajadustele kohandatud teenuste arengut Eestis. PPÜ on oma 90 tegevusaasta jooksul, olenemata üldistest ühiskondlikest oludest, toetanud pimedate ja nõrgaltnägijate igapäeva-toimetulekut, naasmist avatud tööturule, hariduse omandamist, vaba aja veetmist ja lõimumist ühiskonda. PPÜ vahendab tugiisiku teenust nägemispuudega inimestele, pakub erinevaid sportimis- ja käsitöövõimalusi ning nõustamisteenuseid. PPÜ katab sotsiaalvaldkonnas tegevusala, kus riigi osalus ja võimalused on hetkel piiratud.

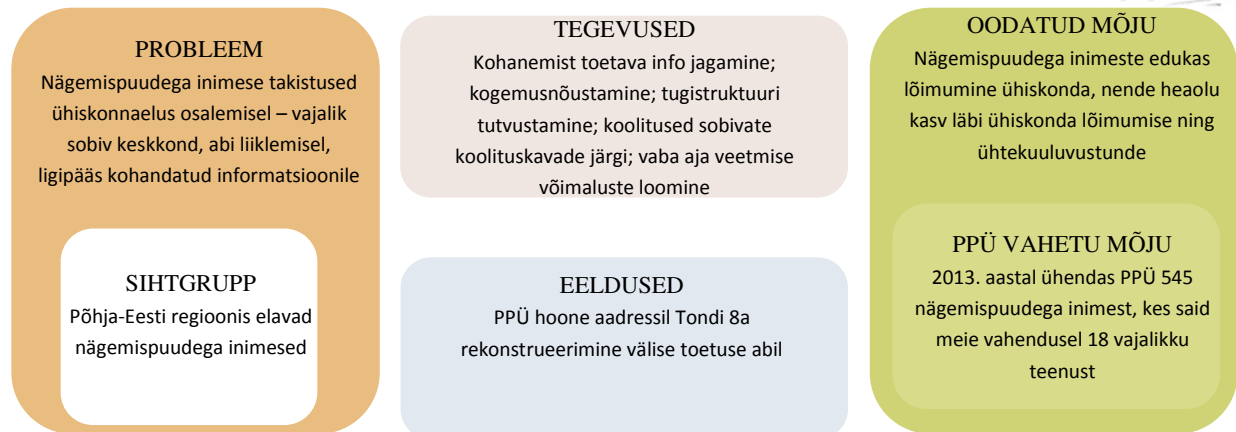
PPÜ sotsiaalse ettevõttena

Tegevusmahud	2012	2013	Kasv
Kogutulu (EUR/aastas)	168 000	186 000	11%
Renditulu (EUR/aastas)	62 000	72 000	16%
Palgatöötajate arv	7,5	8,5	13%

PPÜ sissetuleku allikateks on avalike teenuste pakkumine ja Tondi 8a maja renditulu. Eesti Vabariigi taasiseseisvumise perioodil olid pimedate organisatsioonid Nõukogude Liidu aegsete ressursside baasil hästi kindlustatud ning jätkusuutlikud. See on võimaldanud senini tegutseda vaatamata avaliku sektori poolsele piiratud rahastusele. Käesolevaks ajaks on aga aastakümnete tagused ressursid ammendunud ning PPÜ Tondi 8a asuv hoone vajab täiendavaid vahendeid tegevuste säilitamiseks ja jätkamiseks.

Soovitud mõju: nägemispuudega inimeste lõimumine ühiskonda

Tondi 8a asuva PPÜ maja “väärtus” seisneb ühelt poolt tema asukohas – see on lihtsalt ligi pääsetav – ning teisalt selles, et nägemispuudega inimesed on harjunud selles majas käima. Et tegevustega jätkata, vajab maja rekonstrueerimist – suur osa sissetulekutest ulub kommunaalkulude katteks ning äritegevuseks sobivaid rendipindu on vähe. Juhul kui hoone rekonstrueeritakse on renditulust võimalik toetada maja tegevust ning väheneb vajadus pideva rahastuse järele. Kui maja ei rekonstrueerita tuleb tegevus lähitulevikus lõpetada. Tulevikus on plaanis muuta maja oluliselt avatumaks pakkudes teenuseid mitte vaid nägemispuudega inimestele. Tallinna kesklinnas asuvas avalikuks kasutuseks ette nähtud hoones teenuste pakkumine toetab sotsiaalset sidusust vähendades eelarvamusi pimedate suhtes ning tagades seeläbi võrdse kohtlemise. Kontakt erinevate inimestega erinevatest valdkondadest loob uusi võimalusi erinevatel elualadel.

Aasta	Keskuse teenuse maksumus avalikule sektorile (EUR/aastas)	Omafinantseerimine hoone renditulust (EUR/aastas)
2013	98 000	15 500
2017 (hoone rekonstrueeritakse 2015.a)	65 000	213 000
Kasv, %	-33%	1 270%

Eestis on 2013. a andmetel ca 3500 nägemispuudega inimest, kellest kolmandik on tööelised. Lisanduvad liitpuudega inimesed, kelle puudega kaasub nägemispuue – erinevatel andmetel on ca 1% elanikkonnast nägemispuudega. Töötus nägemispuudega inimeste hulgas on üle 70%. Lisaks nägemispuudega inimestele on sihtrühmaks ka nende pereliikmed – hinnanguliselt 1- 3 inimest iga nägemispuudega inimese kohta. Ka nende heaolu on otseselt mõjutatud lähedase heaolust ning seni saatjana veedetud aja vabanemisest töötamiseks.

Stsenaarium 1 – avalik sektor rahastab sotsiaal- ja koolituskeskuse tegevuskulud*	Stsenaarium 2 – hoone rekonstrueeritakse ning PPÜ rahastab enamuse tegevuskuludest**
Maksumus avalikule sektorile 3% inflatsiooniga: 13,2 miljonit eurot (hoonet ei rekonstrueerita)	Maksumus avalikule sektorile 3% inflatsiooniga: 7,1 miljonit eurot
“kokkuhoid” avalikule sektorile 30 aastaga: 6,1 M EUR	
<i>*stsenaarium 1 ei arvesta keskkonna kohandamise kulusid – see on aga vajalik</i>	
<i>**eeldatakse toetust isikliku abistaja teenusele ning rekonstrueerimise maksumuseks 4 miljonit eurot</i>	

Kristiina lugu

2004.a kirjutasin ülikoolis oma lõputööd ja planeerisin tööle asumist juhiabina. Kandideerisin korraliku palgaga kohale ning saavutasin konkursil ka edu. Siis tuli aga ootamatu tagasilöök. Praktiliselt paari kuuga kadus nägemine – ei näinud enam ei lugeda ega ka kirjutada. Kuna ma ei ole allaandja tüüp, asusin koheselt lahendusi otsima, sest soovitud töökoht oli endiselt „silme ees“. Nägemispuudega sõbranna soovitusel sattusin PPÜ-sse (Põhja-Eesti Pimedate Ühing). Siin sai kiiresti selgeks, et piisavalt lühikese ajaga ma abivahendeid sellises mahus, et saaksin soovitud töökohal töötada, kasutama ei õpi. Meel oli mõneks ajaks murtud ning omandatud haridus tundus esialgu kasutu rämpsuna.

Siiski olid siinsed inimesed toeks ja tirisid mu nii-öelda põhjast välja. Äärmiselt motiveeriv oli vaadata-kuulata, kuidas täiesti pime inimene arvutit täiesti vabalt kasutab ja selle kohandatud kasutamist ka mulle selgitab. Seda seni tundmatut maailma üha enam avastades, jõudsin peagi järeldusele, et see polegi minu senisest elust niivõrd erinev. Inimesed on ikka inimesed, tegevused on ka suhteliselt samad, lihtsalt tegemise moodsused erinevad. Pisut harjumatu ja kurnav oli pidevalt abipalvega kellegi poole pöörduda, ent ajapikku jäi ka neid tegevusi üha vähemaks. Peatselt olin koos teiste nägemispuudega liikmetega algatanud Euroopa Noorte projekti, mille raames korraldasime erinevaid tantsukursusi. Peale seda osalesin pimemasööride kursustel. Selgus, et venekeelsetele pimedatele on vaja eesti keele õpet, seega asusin ka selle kallal projekti raames tööle. Kuna vajalik oli ka õpetaja tunnustus lõpetasin PPÜ toel ülikooli. 2007. a avasin Tondi 8a majas oma massaažikabineti ning aitasin vastavalt võimalustele kaasa PPÜ tegemistele. Tunne oli hea ning ühingu heaolu mulle äärmiselt oluline. Oli ju just PPÜ see, kes mulle kogu selle aja toeks oli olnud, seega lootsin samasugust tuge pakkuda ka teistele liikmetele, nii uutele kui ka vanadele.

Aastate jooksul on korduvalt tekkinud tunne – no ei jaks enam pime olla – aga siis on hea, kui kõrval on need, kes seda tunnet teavad ja su välja veavad. Inimesed, kellele ei pea seletama, tuttav keskkond, sarnased mured ja rõõmud. Siit sain kontakti nägemispuudega inimestega, samas säilis suhtlemine sõpradega – kes olid, need jäid ... Arvan, et just see, et siin saan suhelda pimedate teemadel, lasi säilida ka mu eelneval elul. Ma ei kaotanud ühte elu ja leidnud teist, siit sain oskuse, kuidas suhelda välismaailmaga edasi.

PPÜ-s tegutsedes mõistsin, et tegelikult on tööpõld lai ja teha saaks peaaegu kõike. Loomulikult on selleks vaja mingit eelnevat oskust, vahel keskkonna kohandamist, abivahendeid jms. Peamiseks „piduriks“ on paraku siiski inimeste eelarvamuslik suhtumine. Tegutsen selle nimel, et inimeste teadlikust meie ühingust ning selle liikmetest tõsta. Üritan maailmale selgitada, et pime ei ole voodihaige, kes ei suuda midagi teha või eriti nakkava viirusega inimene, keda mingi hinna eest, ei tohiks enda lähedale lasta – veel vähem tööle võtta. Jutust üksi enamasti ei piisa, inimesed vajavad otsest kontakti. Et mõista on tarvis nägemispuudega inimesega suhelda – näha meid meie igapäevases tegevuses.

Seetõttu vedasin ka Tondi 8a hoone rekonstrueerimise projekti koostamist ning seadsime ühiselt paika tulevikusihid. Tondi 8a majast on kavas teha avatud keskus, kuhu on oodatud nii nägemispuudega inimesed kui ka kõik teised.

Soovitud mõju: teadlikkuse kasv nägemispuude spetsiifikast

PROBLEEM
Spetsialistide kesised teadmised nägemispuudega seotud tugisüsteemist ja erivajadustest

SIHTGRUPP
Nägemispuudega inimestega kokku puutuvad spetsialistid (arstid, sotsiaaltöötajad, üliõpilased, töötukassa, teenindajad)

TEGEVUSED
Koolitused eriala spetsialistidele; "õppekäigud" keskusesse; ülikooli praktika PPÜ-s

EELDUSED
PPÜ hoone aadressil Tondi 8a rekonstrueerimine välise toetuse abil

OODATUD MÕJU
Nägemispuudega inimeste suunamine tugisüsteemi; nägemispuudega arvestamine keskkonna (tänavad, avalikud hooned) kavandamisel

PPÜ VAHETU MÕJU
Spetsialistide ja üliõpilaste koolitamine – 2013. aastal korraldati 5 koolitust; seadusloomes osalemine.

Erinevate spetsialistide ebapädevuse tagajärjed	
spetsialist	tagajärg
arst	nägemise kaotanud inimene kaotab toimetulekuvõime – teda ei suunata tugisüsteemi ning ta jääb "koju istuma"
sotsiaaltöötaja	nägemispuudega inimest ei kindlustata vajalike teenustega – katkeb töötamine, ei suunduta ümberõppesse, ei õpita liiklema ja abivahendeid kasutama
Töötukassa spetsialist	ei pakuta õigele inimesele sobivat teenust – katkeb töötamine või ei leita sobivat töökohta
üliõpilased	erialane kõrgharidus (meditsiin, sotsiaaltöö) ei anna piisavat ülevaadet nägemispuude spetsiifikast, planeerijad ei arvesta keskkonna kavandamisel nägemispuudega inimeste vajadustega
teenindajad (pangad, poed, lennujaamad jne)	nägemispuudega inimeste ja nende lähedaste toimetulek kannatab, kuna igapäeva-toimingute tegemiseks on vaja saatjat

Foto 1. Vaegnägijaga ei ole arvestatud perrooni kavandamisel

(http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lviv_train_station_inside.jpg)

Foto 2. Vaegnägijaga on arvestatud perrooni kavandamisel

(<http://www.smartplanet.com/blog/decoding-design/how-to-design-better-city-streets-for-the-blind/>)

Maarja (Swedbanki annetuskeskond) ja Heidi (Privaatpangandus)

lugu

Meie esimene kokkupuude nägemispuudega inimestega oli Swedbanki annetuskonna kaudu. Pärast mõjuvat esmakohtumist tekkis mõte Ühingu tegemistega lähemalt tutvuda. Kohtusime juba Tondi 8a majas, kus korraldasime EPMÜ abil meie kliendihalduritele meeldejäeva ürituse. Selle raames viidi meid hetkeks „pimedate maailma” – katsime kinni silmad ning saime kätte valged kepid. Nii läbisime igapäevast teerada, panime kirja head soovid, külastasime pimekohvikut. Alguses lihtsana tundunud rajast sai silmaklappidega väljakutse – kas nüüd paremale? või vasakule? otse? kus ma olen? Ka need, kes muidu kohvi piimaga joovald, loobusid pimekohvikus sellest – kuuma kohvi tassi valamine oli piisav väljakutse, piima täpsusvalamine tundus liigsena. Mõtlemata pani see, et meie saame lahkudes prillid eest võtta, kuid on neid, kes seda ei saa.

Kuna pimedate vajadused on laiemale avalikkusele suhteliselt vähe teada, siis ei osata paljutki märgata ja seetõttu tihti ka abikätt ulatada. Kui puudub kokkupuude pimedate ja vaegnägijatega, siis enamasti ei mõelda neile või ei osata parimal moel aidata.

Tondi 8a maja atmosfäär teeb meeled erksamaks ning paneb sind tähelepanu pöörama pisiasjadele – nupukivist tee, hääli ukse kõrval – kõik selleks, et lihtsustada sihtkohta jõudmist. Sai selgeks, et on palju väikeseid detaile, mis muudavad vaegnägijate liiklemise ja toimetuleku oluliselt lihtsamaks. Nägijatena ei mõtle me näiteks makseterminalidele, mis asuvad igas poes erinevas kohas, või teenindajatele, kes ei ütle maksmisele kuuluvat summat, sest eeldatakse, et seda nähakse suurelt ekraanilt. Nii on ilmselt igas eluvaldkonnas ...

Kogemus, mille siit majast saime, pani mõtlema igapäevastele väärtushinnangutele. Inimeste arusaamad pimedatest on pigem iganenud ja „legendi” tasemel (pimedad teevad harju), laiemat kõlapinda praegused tegemised veel saavutanud ei ole.

Samas on see maja kui uks, kus võimalus piiluda erinevate võimaluste ja vahenditega maailmade ühinemise kohta – näha kuidas tehakse tööd, olla nägemispuudega inimeste seas, saada ka eeskujuga ja inspiratsiooniga. Saime aru, et meil on palju õppida ning nii üllatav kui see ka ei oleks – meie saime siit majast koos positiivse emotsiooniga teotahet ja uut energiat, lisaks teadmisi, kuidas edaspidi paremini nägemispuudega inimeste vajadustega arvestada.

Soovitame teistelegi seda vahetut kogemust ning avatust, mille osaks meie saime. Piilk pimedate maailma paneb mõtlema. Nii nagu tavalise inimese jaoks on olemas valik, kas vanduda elu raskustele alla, olla kodus ja kurta, et kõik on läinud, on see valik olemas ka nägemispuudega inimese jaoks. On hea, et need inimesed, kellega meie kohtusime, on valinud võimaluse tulla välja ja tegutseda. Ja nad ei ole abitud, nad vajavad mingis olukorras lihtsalt veidi tuge.

Kokkuvõtvalt on Tondi 8a maja meie jaoks mõjus eeskujuga.